

डी.ए.वी.सैंटेनरी पब्लिक स्कूल पश्चिम एन्क्लेव नई दिल्ली- 110087
कक्षा – सप्तमी
अर्धवार्षिक-परीक्षायै निर्धारितः पाठ्यक्रमः (2024-25)

खण्डः 'क' अपठित- अवबोधनम् (10) अङ्काः

1. एकः अपठितः गद्यांशः (60-70 शब्दपरिमितः) सरल संस्कृतगद्यांशः सरलकथा वा
⇒ एकपदेन पूर्णवाक्येन च अवबोधनात्मक कार्यम्
⇒ अनुच्छेद-आधारितं भाषिकं कार्यम्
भाषिककार्याय तत्त्वानि –
● वाक्ये कर्तृ-क्रियापदचयनम्
● विशेषण-विशेष्यचयनम्
● पर्याय-विलोमपदचयनम्

खण्डः 'ख' रचनात्मकं कार्यम् (15) अङ्काः

2. सङ्केताधारितम् औपचारिकम् अथवा अनौपचारिकं पत्रलेखनम् (मञ्जूषायाः सहायतया रिक्तस्थानपूर्तिमाध्यमेन पूर्णं पत्रं लेखनीयम्)
3. चित्राधारितं वर्णनम् (रिक्तस्थानपूर्तिमाध्यमेन मञ्जूषायाः सहायतया चित्रवर्णनम्)
4. संवादपूर्तिः (वाक्याधारित-रिक्तस्थानपूर्तिः) / कथापूर्तिः (मञ्जूषायाः सहायतया)

खण्डः ग (अनुप्रयुक्तव्याकरणम्) 25 अङ्काः

5. सन्धिः - दीर्घः, गुणः
6. शब्दरूपाणि – (रिक्तस्थानपूर्तिमाध्यमेन बहुविकल्पात्मक-प्रश्नः)
❖ अकारान्तपुंल्लिङ्गशब्दाः - छात्र, बालक, वृक्ष
❖ आकारान्तस्त्रीलिङ्गशब्दाः - बालिका, लता, छात्रा
❖ अकारान्त नपुंसकलिङ्गशब्दाः - फल, पुष्प, पुस्तक
❖ सर्वनामशब्दाः - तत्, किम् (त्रिषु लिङ्गेषु), अस्मद्
7. सङ्ख्या – (1- 50) एकतः पञ्चाशत् पर्यन्तम्, (1-4) एकतः चतुः पर्यन्तम् त्रिषु लिङ्गेषु केवलं प्रथमा विभक्तौ)
(रिक्तस्थानपूर्तिमाध्यमेन बहुविकल्पात्मक-प्रश्नः)
8. कारक-उपपदविभक्तयः तत्कारणं च
❖ द्वितीया- अभितः, परितः, उभयतः, प्रति, गम्, विना
❖ तृतीया - सह, अलम्, विना
❖ चतुर्थी - नमः, दा-यच्छ्
9. धातुरूपाणि - (रिक्तस्थानपूर्तिमाध्यमेन (बहुविकल्पात्मक=प्रश्नः)
पठ्, गम्, धाव्, चल्, वद्, लिख्, क्रीड्, दृश्, (लट्- लृट्-लङ्-लोट्-लकारेषु),
अस्, कृ (लट्-लृट्- लङ्-लकारेषु)
10. प्रत्ययौ – क्त्वा, ल्यप्

11. अव्ययपदानि – (रिक्तस्थानपूर्तिमाध्यमेन)

सर्वत्र, यदा, तदा, अत्र, तत्र, कुत्र, च, अपि ह्यः, अद्य, श्वः, न, एकदा, पुनः इतस्ततः, कदा

12. उपसर्गाः - प्र, अनु, उप, वि, आ, अव, निर्

खण्डः घ (पठित-अवबोधनम्) 30 अङ्काः

प्रथमः पाठः - बुद्धिः एव अस्माकं बलम्

द्वितीयः पाठः - अभ्यास एव परमो गुरुः

तृतीयः पाठः - उपकारकाः वृक्षाः

चतुर्थः पाठः - आगच्छ ! भोजनं कुर्याम

पञ्चमः पाठः - सुवचनानि

13. गद्यांश-आधारिताः प्रश्नाः

14. पद्य-(श्लोक)-आधारिताः प्रश्नाः

15. नाट्यांश-(संवाद)-आधारिताः प्रश्नाः

गद्यांश-पद्यांश-नाट्यांशान् अधिकृत्य अवबोधनात्मकं कार्यम्

⇒ एकपदेन पूर्णवाक्येन च प्रश्नोत्तराणि

⇒ भाषिककार्यम् –

● वाक्ये कर्तृ-क्रियापदचयनम्

● विशेषण-विशेष्यचयनम्

● पर्याय-विलोमपदचयनम्

16. प्रश्ननिर्माणम्

17. श्लोक-अन्वयः अथवा भावार्थः (रिक्तस्थानपूर्तिमाध्यमेन मञ्जूषायाः सहायतया)

18. कथापूर्तिः(पाठ्यपुस्तकात्) (रिक्तस्थानपूर्तिमाध्यमेन मञ्जूषायाः सहायतया)

19. शब्दार्थचयनम् /मेलनम् - विशेषण-विशेष्यमेलनम्